

Осташенко Є.О.

здобувач вищої освіти ступеня магістр ННІ
№3 НАВС

науковий керівник: **Литвин В.В.**

науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем забезпечення публічної безпеки і
порядку ННІ №3 НАВС

КРИТИКА ЗАКОНОДАВСТВА ЯК РІЗНОВИД ПРАВОВОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ

На сучасному етапі розвитку суспільства критика законодавства здійснюється великою кількістю юристів, політичних партій та окремими громадянами. Критика законодавства не являє собою єдиного цілісного процесу в логіко-гносеологічному та організаційно-діяльнісному напрямі. Цей феномен не має чіткого статусу, тому важливо дослідити це питання. Якість діючого законодавства – це основа ефективності правового регулювання у суспільстві. Критика – постійний супутник законодавств, від якого значною мірою залежить ступінь його досконалості та ефективність реалізації.

Критика законодавства – своєрідний елемент експертизи законопроектів і моніторингу законодавчих актів. Під критикою законодавства розуміється негативне судження індивіда, державної чи громадської організації щодо окремих нормативно-правових актів, що є результатом законної, творчо-пошукової, пізнавальної, аналітичної діяльності, яка здійснюється на основі принципів, що виконують специфічні функції для забезпечення гідного життя людини [4; с. 177]

В.М. Баранов розглядає критику як інструмент реалізації аргументації, її різновид. На думку ученого, критика є одним із важливих засобів сучасної правової дійсності, що передбачає спростування неприйнятних правових ідей, юридичних конструкцій, дефініцій [1; с. 24]

М.О. Трусов, досліджуючи проблеми критики змісту права, зазначає, що критика дозволяє виявити у змісті права протилежні потреби та інтереси, розкрити їх, дати їм відповідну оцінку. Критика змісту права дозволяє успішно вести боротьбу за відображення в нормах права волі та інтересів різних соціальних суб'єктів, цінностей та ідеалів, домінуючих на певному етапі, об'єктивно сформованих суспільних відносин. Критика змісту права є найважливішим інструментом вирішення протиріч, виявлення та викорінення недоліків у законодавстві [2; с. 181]

Щодо юридичної аргументації, то вона є процесом підбору аргументів та структурування відношень між ними відповідно логічним правилам істинності, що здійснюється у юридичному контексті. Різні типи аргументації у правовому полі розрізняються за цільовим призначенням аргументів [4; с. 156]

Правова аргументація формується для використання при розробці теоретико- методологічних основ правової області знань, у політико-правовій сфері, при правовому вихованні і т. ін.

Нормативна аргументація потрібна при нормотворчій діяльності, аналізі нормативних положень права.

Доктринальна аргументація – при посиланнях на доктрину права в правознавчих дослідженнях, у правотворчій діяльності тощо.

Правознавча аргументація використовується для теоретико-методологічних та теоретико-прикладних досліджень у правознавстві та інших міждисциплінарних галузях наук [4; с. 111]

Критика законів є невід'ємним структурним елементом правової аргументації, що містить елементи критики, але не може обмежуватися лише нею. Основним призначенням критики законодавства, на думку В.М. Баранова, є спростування позиції законодавця у конкретній ситуації. Спростування немислиме без аргументації. Заперечуючи певну позицію законодавця, слід пропонувати свій варіант, доводячи істинність своєї позиції і хибність іншої. Критика законів вимагає особливого обґрунтування. Вона не може здійснюватись шляхом загроз, маніпуляцій тощо. Змусити погодитися з критикою закону можуть лише переконливі, незаперечні аргументи, а не перераховані вище свідомо недобросовісні або сумнівні прийоми [1; с. 23].

На нашу думку, критика, яка містить розумні міркування та аргументи, є необхідним елементом процесу законотворчості. Критика повинна супроводжувати закон у процесі його реалізації, інакше він перестає бути дієвим. Критичний аналіз діючих законів сприяє їх удосконаленню, шляхом прийняття змін та доповнень [3].

Отже, критика є постійним «супутником» законодавства, від функціонування якого значною мірою залежить ступінь його досконалості та ефективність реалізації. Шляхами підвищення якості критики та правової аргументації є розвиток правової культури, удосконалення правотлумачної діяльності, громадський контроль за діяльністю законодавчих органів.

Список використаних джерел:

1. Баранов В.М. Специфика юридической аргументации в процессе критики законодательства / В.М. Баранов // Юридическая техника. Ежегодник.

Третьи Бабаевские чтения: Юридическая аргументация: теория, практика, техника. - Нижний Новгород. - 2013. - № 7. - Ч. 1. - С. 23-24.

2. Трусов Н.А. Роль аргументации в критике содержания права / Н.А. Трусов // Юридическая техника. Ежегодник. Третьи Бабаевские чтения: Юридическая аргументация: теория, практика, техника. - Нижний Новгород. - 2013. - № 7. - Ч. 1.-С. 342.

3. Р.Д Ляшенко Критика як складова правової аргументації URL: www.education-inclusive.com/.../analiz-z-va-vidpovidnosti (дата звернення 2015р.)

4. Юридична аргументація : Логічні дослідження. Колективна монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін.; За заг. ред. проф. О. М. Юркевич. – Х., 2012. – 211 с.